

หลวงพ่อโสธร วัดโสธรวรารามวรวิหาร

ประวัติหลวงพ่อโสธร

เรื่องเล่าสามพี่น้อง

ประวัติเกี่ยวกับหลวงพ่อโสธรมีเรื่องราวที่เล่าขานกันมานาน เริ่มตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย มีพระพุทธรูปลอยน้ำมา 3 องค์ที่แม่น้ำบางปะกง พอมาถึงบริเวณสถานที่แห่งหนึ่ง มีชาวบ้านเห็นพระพุทธรูปลอยน้ำมา จึงช่วยกันอัญเชิญขึ้นมาบนฝั่ง ด้วยการเอาเรือออกไปอัญเชิญช่วยกันยกขึ้นเรือ แต่ก็ไม่สำเร็จเพราะยกเอาขึ้นมาไม่ไหว จึงเปลี่ยนวิธีการเป็นเอาเชือกเส้นใหญ่ไปคล้ององค์พระทั้ง 3 องค์อย่างแน่นหนา แล้วช่วยกันชักลากขึ้นมาบนฝั่ง ซึ่งเป็นที่น่าแปลกใจของชาวบ้านในสมัยนั้นเป็นอย่างมาก เพราะทำอย่างไรก็ไม่สำเร็จ ชาวบ้านพยายามลองอยู่หลายครั้งหลายวิธีก็ไม่สำเร็จ จนกระทั่งเชือกขาดดึงเอาไว้ไม่อยู่ ประกอบกับกระแสน้ำเกิดปาฏิหาริย์ปั่นป่วนขึ้นมาเป็นที่น่าอัศจรรย์ยิ่งนัก ทำให้พระพุทธรูปทั้ง 3 องค์จมหายไป ท่ามกลางความเสียดายของผู้คนซึ่งเห็นเหตุการณ์อย่างชัดเจน ต่างพากันยกมือไหว้ทว่มนิธิระ บางคนที่พูดว่าไม่มีบุญเพียงพอ ที่จะอัญเชิญพระพุทธรูปทั้ง 3 องค์ขึ้นมาได้ ทำให้ผู้คนในสมัยนั้นโจษขานกันต่างๆ นานา บ้างก็ว่า เทวดาฟ้าดินไม่โปรด หลวงพ่อก็ไม่ยอมประดิษฐานอยู่บนฝั่ง เรื่องราวโจษขานกันไปมากมายนี้ ทำให้ชาวบ้านพากัน

หลวงพ่อโต วัดบางพลี

หลวงพ่อวัดบ้านแหลม

หลวงพ่อโสธร

เรียกสถานที่ ที่พระพุทธรูปทั้ง 3 องค์ มาสำแดงปาฏิหาริย์ลอยวนทวนน้ำไปมาว่า “สามพระทวน” เรียกกันเรื่อยไปนานเข้าก็เพี้ยนกลายเป็น “สัมปทวน” กันไปในที่สุด

ตามตำนานเล่าว่าพระพุทธรูปทั้ง 3 องค์ที่ลอยมาในแม่น้ำบางปะกงนั้น องค์หนึ่งลอยไปทางบางพลี ไปผูกขึ้นที่คลองวัดบางพลี ชาวบ้านอัญเชิญขึ้นมาประดิษฐานเอาไว้ที่วัดบางพลีได้โดยง่าย ซึ่งอาจจะ เป็นเพราะพระพุทธรูปองค์นี้ ท่านต้องการจะประดิษฐานอยู่ ณ ที่ตรงนั้นก็เป็นที่ ได้ ปัจจุบันคือ หลวงพ่อโต วัดบางพลี สมุทรปราการ อีกองค์หนึ่งลอยไปที่บริเวณบ้านแหลมสมุทรสงคราม ชาวบ้าน ได้อวนได้องค์พระขึ้นมา แล้วอัญเชิญไปประดิษฐาน ที่วัดบ้านแหลม หรือในปัจจุบันคือวัดเพชรสมุทร วรวิหาร หรือที่รู้จักกันดีคือ หลวงพ่อวัดบ้านแหลม สมุทรสงคราม และ อีกองค์หนึ่งผูกขึ้นมาที่แม่น้ำ บางปะกง ที่หน้าวัดเสารงทองหรือ “วัดโสธรในปัจจุบัน”

พระคู่บ้านคู่เมืองแปดริ้ว

หลวงพ่อโสธรเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองแปดริ้ว หรือจังหวัดฉะเชิงเทราโดยแท้จริงตลอดมา หลวงพ่อพุทธโสธร หรือหลวงพ่อโสธร หน้าตักกว้าง 1.65 เมตร สูง 1.48 เมตร เท่าที่มองเห็นองค์ หลวงพ่อโสธรอยู่ในปัจจุบันนี้

ผู้รู้เล่าว่าองค์จริงของหลวงพ่อกุศลโสธรนั้น เป็นพระพุทธรูปทองสัมฤทธิ์ที่องค์เล็กกว่าที่เห็นกันอยู่ แต่เนื่องจากหลวงพ่อกุศลโสธรเป็นพระพุทธรูปที่มีรูปลักษณะงดงามมาก มีผู้เกรงว่าจะเป็อันตรายอาจจะ มีผู้ใจบาปมากระทำไม่ดี จึงจัดการสร้างพระพุทธรูปปูนปั้นขึ้นใหม่ แล้วเอาองค์จริงของหลวงพ่อกุศลโสธร ประดิษฐานไว้ข้างในไม่ให้ใครเห็นจนบัดนี้

ประวัติและความเป็นมา วัดโสธรวรารามวรวิหาร

ชื่อสามัญ วัดหลวงพ่อโสธร

ที่ตั้ง ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000

ประเภท พระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวรวิหาร

พระประธาน หลวงพ่อพุทธโสธร

พระพุทธศาสนา ส่วนหนึ่งของสารานุกรมพระพุทธศาสนา

วัดโสธรวรารามวรวิหาร ตั้งอยู่ริมแม่น้ำบางปะกง ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นพระอารามหลวง ชั้นตรี

วัดโสธรวรารามวรวิหาร ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมือง ห่างจากศาลากลางจังหวัดไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ 2 กิโลเมตร ริมแม่น้ำบางปะกง เดิมชื่อว่า "วัดหงส์" สร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย บนเนื้อที่ 21 ไร่ 42 ตารางวา วัดนี้ เดิมมีชื่อว่า "วัดหงส์" เนื่องจากมีเสาหงส์อยู่ในวัด เสาหงส์มีลักษณะเป็นเสาสูง ปลายเสาเป็นรูปหงส์ตั้งอยู่ เล่ากันว่าสร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลาย โดยฝีมือชาวมอญ เนื่องจากมีเสาหงส์ซึ่งเป็นลักษณะศิลปะของชาวมอญปรากฏอยู่

ต่อมาอายุใหญ่ได้พัดเอาตัวหงส์ที่อยู่บนยอดเสาหักพังลงมาเหลือแต่เสา ชาวบ้านจึงได้นำผ้าขึ้นไปผูกแทน นานเข้าผู้คนได้พากันเรียกชื่อตามภาพที่เห็นว่า "วัดเสาธง" ภายหลังเวลาผ่านไปอีกช่วง เสาหงส์หรือ เสาธงซึ่งถูกแดดลมกัดกร่อนเป็นเวลานาน เมื่อถูกพายุจึงหักลงมาเป็นสองท่อน ชาวบ้านเลยพากันเรียกชื่อวัดว่า "วัดเสาธงทอน" ตามลักษณะการหักเป็นสองท่อนของเสาหงส์หรือเสาธง

จากตำนานเรื่องเล่าสามพี่น้อง หนึ่งในพระพุทธรูปสามองค์นั้นที่ผุดขึ้นมาที่แม่น้ำบางปะกง ที่หน้าวัดเสารงทอน ชาวบ้านได้นำเชือกมาผูกเพื่อจะชักลากขึ้นฝั่งแต่ไม่สำเร็จ ที่สุดได้มีผู้รู้ทางไสยศาสตร์ท่านหนึ่งได้ร่วมกับชาวบ้านทำที่ตั้งศาลเพียงตา กระทำพิธีบวงสรวงแล้วเอาด้ายสายสิญจน์คล้องไว้กับพระหัตถ์ จึงอัฏฐิเชิญขึ้นมาได้สำเร็จ และนำมาประดิษฐานไว้ที่อุโบสถของวัดนี้ วันที่อัฏฐิเชิญขึ้นมาตรงกับวันที่ 14 ค่ำ เดือน 5 ซึ่งสันนิษฐานว่าน่าจะอยู่ในราว พ.ศ. 2313 ซึ่งเป็นช่วงต้นกรุงธนบุรี ต่อมาชาวบ้านได้ร่วมมือกันถวายนามว่า “พระโสทร” มีความหมายว่า พี่น้องร่วมอุทร ซึ่งหมายถึงพระพุทธรูปทั้ง 3 องค์ ที่ลอยตามน้ำมาด้วยกัน จากนั้นชาวบ้านได้พากันเรียกชื่อวัดตามชื่อหลวงพ่อ “วัดโสทร” และเลยเรียกรวมไปถึงชื่อหมู่บ้านและคลองที่อยู่ในละแวกเดียวกับวัดนั้นด้วย

ล่วงมาถึงรัชกาลที่ 6 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ คำว่า “โสทร” ได้เปลี่ยนไปเขียนใหม่ใหม่เป็น “โสธร” แต่ไม่ปรากฏว่าผู้ใดเป็นผู้เปลี่ยน สำหรับชื่อ “โสธร” ที่เขียนใหม่นี้มีความหมายว่า “บริสุทธิ์” หรือ “ศักดิ์สิทธิ์” สำหรับเหตุที่มีการเปลี่ยนชื่อจาก “หลวงพ่พุทโสทร” มาเป็น “หลวงพ่พุทโสธร” ก็คงเป็นด้วยความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงพ่ที่ประชาชนทั่วไปต่างเคารพนับถือมาแต่โบราณกาลแล้ว นอกจากนี้พุทลักษณะอันงดงามของหลวงพ่เองก็เป็นปัจจัยสนับสนุนให้เปลี่ยน อักษรเขียนชื่อใหม่ดังกล่าว

พระพุทโสธรเป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ หน้าตักกว้าง 165 เซนติเมตร สูง 198 เซนติเมตร ประทับอยู่เหนือบัลลังก์ 4 ชั้น ฟูลาดด้วยผ้าทิพย์ ซึ่งหมายถึงการอยู่สูงสุด เป็นพุทเหนือ อริยบุคคล 4 คือ พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์

ตามประวัติเล่าว่า เดิมเป็นพระพุทธรูปหล่อด้วยสัมฤทธิ์ ปางสมาธิ หน้าตักกว้างศอกเศษ รูปทรงสวยงาม ภายหลังพระสงฆ์ภายในวัดเห็นความงดงามนี้จะเป็นอันตรายต่อองค์พระเอง จึงได้ช่วยกันนำปูนมาพอกเสริมปั้นหุ้มองค์เดิมไว้ พระพุทธโสธรที่เห็นในปัจจุบันจึงเป็น พระพุทธรูปปูนปั้น ลงรักปิดทอง พระพักตร์แบบศิปะล้านนา พระเกตุมาลาแบบป्ली ความกว้างของพระเพลา 3 ศอก 5 นิ้ว หรือ 1 เมตร 65 เซนติเมตร สูง 1 เมตร 98 เซนติเมตร

ในเวลาต่อมา พระพรหมคุณาภรณ์ (เจียม จิรปุญโญ) เจ้าอาวาสวัดโสธรในขณะนั้น พร้อมทั้งทางวัดและทางจังหวัดฉะเชิงเทราได้ร่วมกันจัดสร้างพระอุโบสถหลังใหม่ สำหรับเป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อโสธรขึ้น โดยเมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2531 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จทรงวาง

ศิลาฤกษ์ก่อสร้างพระอุโบสถ จากนั้นได้ดำเนินการก่อสร้างเรื่อยมาจนแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2541 พระอุโบสถหลังใหม่นี้มีลักษณะทรงไทยประยุกต์ กว้าง 44.50 เมตร ยาว 123.50 เมตร ลักษณะเป็นอาคารหลังคาประกอบเครื่องยอด ชนิดยอดทรงมณฑปแบบไทย ต่อเชื่อมด้วยวิหารทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ด้านข้างต่อเชื่อมด้วยอาคารรูปทรงอย่างเดียวกันกับพระวิหาร เป็นอาคารจัตุรมุข ซึ่งเมื่อประกอบเข้าด้วยกันแล้วจะเป็นหลังคาแบบจัตุรมุขอย่างอาคารปราสาทแบบไทย กำแพงปูด้วยหินอ่อนจากเมืองคาร์รารา ประเทศอิตาลี จัดเป็นพระอุโบสถที่งดงามมาก และมีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก

สำหรับพระอุโบสถหลังใหม่นี้ ชาวจังหวัดฉะเชิงเทราสร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อสนับสนุนพระศาสนาซึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของพุทธศาสนิกชนและเพื่อ ร่วมเฉลิมฉลองพระราชพิธีกาญจนาภิเษกถวายเป็นพระราชกุศล โดยร่วมกันทูลเกล้าฯ ถวายเป็นพระอุโบสถประจำรัชกาลที่ 9 สืบต่อไป

ศิลปกรรมบนพื้นแกรนิตภาพมหาสมุทร

ใน ส่วนพระอุโบสถ ที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสี่พระองค์จริง พระประธาน และพระพุทธรูปอื่นรวม 18 องค์ ประดิษฐานในดอกบัว ลายล้อมด้วยศิลปกรรมบน พื้นแกรนิตภาพมหาสมุทร แสดงถึงตำนานหลวงพ่อโสธรที่ลอยน้ำมายังบริเวณนี้ มีปลาขนาดใหญ่ประจำเมืองแปดริ้ว 5 ตัว ว่ายนอัญเชิญดอกบัว รอบๆ มีสัตว์น้ำนานาชนิด ทั้งกุ้ง หอย ปู ปลา คาบดอกบัวมา สักการะหลวงพ่อ ลวดลายบนภาพพื้นพระอุโบสถ มีความสมจริงตั้งพื้นน้ำ ด้วยฝีมือช่างผู้ ชำนาญ ที่สามารถแกะสลักหินแกรนิตหลากสี จากต้นแบบของ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ประหยัด พงษ์ดำ และคณะให้เป็นลวดลายสมจริงเช่นนี้ ทั้งหมดที่ท่านเห็นบนพื้นพระอุโบสถ ทำจากหินแกรนิตแกะสลักสลัสีซ้อนกันหลายชั้นมีความพิถีพิถันในการให้สี มีความใส่ใจใน รายละเอียด ทำให้ได้ภาพเขียนศิลปกรรมขนาดใหญ่จากแกรนิตที่สวยงาม แห่งเดียวในโลก

จิตรกรรมภาพดวงดาวบนเพดานพระอุโบสถวัดโสธรวรารามวรวิหาร

จิตรกรรม ภาพดวงดาวบนเพดานพระอุโบสถ ท้องฟ้าสีดำประดับด้วยดวงดาวมากมาย เป็นฝีมือของจิตรกรเอกหลายท่านของเมืองไทย นำโดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณประหยัด พงษ์ดำ ศิลปินแห่งชาติพร้อมคณะที่ร่วมกันสรรค์สร้างเป็นภาพสีน้ำมันบนวัสดุเคลือบ ด้วยน้ำยาชนิดพิเศษที่ให้ความคงทน และรักษาสีไม่ให้ซีดจาง เมื่อแหงนหน้ามองขึ้นไป จะรู้สึกเหมือนกับว่าภาพบนเพดานแบนราบ แท้จริงแล้วกลับเป็นเพดาน ทรงโดมโค้ง ภาพนี้แสดงตำแหน่งของดวงดาวใน วัน เวลา นาที ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จ พระราชดำเนินยกยอดฉัตรพระอุโบสถวัดโสธรวรารามวรวิหาร

ลำดับเจ้าอาวาสวัดโสธร

พระอาจารย์อ้น ตั้งแต่ 2405–2412

พระอาจารย์จู่ ตั้งแต่ 2412–2418

พระอาจารย์ปาน ตั้งแต่ 2418–2450

พระอาจารย์หลิน ตั้งแต่ 2458–2452

พระอาจารย์กาด รักษาการตั้งแต่ 2482–2484

พระครูอุดมสมณคุณ ตั้งแต่ 2484–2488

พระมหา (ก่อ เขมทสสี) ตั้งแต่ 2488–2492

พระเขมารามมุนี (ก่อ เขมทสสี) ตั้งแต่ 2492–2502

พระราชเขมากร (ก่อ เขมทสสี) ตั้งแต่ 2502–2506

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ปุ่น ปุณฺณสิริ) วัดพระเชตุพนวิมลมังคลา

รามราชวรมหาวิหาร รักษาการตั้งแต่ 2506–2507

พระพรหมคุณาภรณ์ (เจียม จิรปุญฺโญ) ตั้งแต่ 2507–2540

พระราชมงคลวุฒาจารย์ (สุธีร์) ตั้งแต่ 2541–2547

พระพรหมสุธี (เสนาะ ปญฺญาวชิโร) วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร

รักษาการตั้งแต่ 2547–2552

พระธรรมมังคลาจารย์ (ประยงค์ ปิยวณฺโณ) ตั้งแต่ 2552–2564

พระเทพรัตนมุนี (สุรชัย สุรชโย) วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร รักษาการตั้งแต่ 2564 - 2565

พระราชภาวนาพิธาน (ศิริวัฒน์ สิริวิฑฒโน) ตั้งแต่ 2565 – ปัจจุบัน

วัดกุมดล หลวงพ่อพุทธโสธร

เหรียญเสมาหลวงพ่อโสธร ปี 2460

ประวัติเหรียญรุ่นนี้ สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2460 สมัยพระอาจารย์หลิน (เป็นรักษาการเจ้าอาวาสวัดโสธร) โดย ขุนศิริราชภักดี (เล้ง สันธนะกุล) มัคทายก เป็นผู้ดำเนินการจัดสร้าง เพื่อแจกคณะกรรมการในการซ่อมฐานชุกชีหลวงพ่อโสธร เป็นพระพุทธรูปที่ชาวไทยให้ความเลื่อมใสศรัทธาอย่างยาวนาน ประดิษฐาน ณ พระอุโบสถวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา

ลักษณะเหรียญ ด้านหน้า ตรงกลางเป็นรูปจำลองพระพุทธรโสธร ประทับนั่งเหนืออาสนะซึ่งระบุปีที่สร้างคือ “พ.ศ.๒๔๖๐” ด้านล่างอาสนะเป็นลายกนกหน้าสิงห์ ด้านข้างทั้ง 2 ข้างมีอักษรไทยว่า “พระพุทธรโสธร เมืองฉะเชิงเทรา” โดยมีตัว “อุ” ปิดหัวท้ายอักษรไทย ด้านหลัง เป็นอักขระขอม 4 บรรทัด อ่านว่า “นะ โม พุท ธา ยะ อายุ วัฒน โณ สุขัง พะลัง” ด้านบนสุดเป็นตัว “อุ”

เหรียญเสมาหลวงพ่อโสธร ปี 2460

<http://www.amuletheritage.com/p-8.html>

เหรียญเสมาหลวงพ่อโสธร ปี 2460

เหรียญเสมาหลวงพ่อโสธร ปี 2460

เหรียญเสมาหลวงพ่อโสธร ปี 2460

เหรียญอาร์มหลวงพ่อโสธร ปี 2460

เหรียญอาร์มหลวงพ่อโสธร วัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา รุ่นแรก นับว่าเป็นสุดยอดวัตถุมงคล

ประวัติเหรียญรุ่นนี้ สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2460 สมัยพระอาจารย์หลิน (เป็นรักษาการเจ้าอาวาสวัดโสธร) โดย ขุนศิริราชภักดี (เล็ง สันธนะกุล) มัคทายก เป็นผู้ดำเนินการจัดสร้างเพื่อมอบแก่พุทธศาสนิกชนผู้มีจิตศรัทธาร่วมบริจาคทรัพย์ในการซ่อมฐานชุกชี หลวงพ่อโสธร เป็นพระพุทธรูปที่ชาวไทยให้ความเลื่อมใสศรัทธาอย่างยาวนาน ประดิษฐาน ณ พระอุโบสถวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา ในการสร้างเหรียญครั้งนี้มีเพียง 2 แบบ คือ เหรียญรูปอาร์มเพื่อมอบให้บุคคลทั่วไป และ เหรียญรูปเสมาเพื่อมอบให้กรรมการ

ลักษณะเหรียญนี้ เป็นรูปอาร์ม ด้านหน้า ตรงกลางเป็นรูปจำลองพระพุทธรูปโสธร ประทับนั่งเหนืออาสนะซึ่งระบุปีที่สร้างคือ “พ.ศ.๒๔๖๐” ด้านล่างอาสนะเป็นลายกนกหน้าสิงห์ ด้านข้างทั้ง 2 ข้างมีอักษรไทยว่า “พระพุทธรูปโสธร เมืองฉะเชิงเทรา” โดยมีตัว “อุ” ปิดหัวท้ายอักษรไทย ด้านหลัง เป็นอักขระขอม 4 บรรทัด อ่านว่า “นะ โม พุท ธา ยะ อายุ วัฒนโสสุขัง พะลัง” ด้านบนสุดเป็นตัว “อุ”

เหรียญอาร์มหลวงพ่อโสธร ปี 2460

เหรียญอาร์มหลวงพ่อโสธร ปี 2460

เหรียญอาร์มหลวงพ่อโสธร ปี 2460

พระบูชา หลวงพ่อโสธร

พระบูชา หลวงพ่อโสธร หลวงพ่อโสธร วัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2505
ด้านหลังมีลายเซ็นเจ้าอาวาสวัดโสธรวรารามวรวิหาร พระราชเชมากร (ก่อ เขมทสุสี) ท่าน
ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสตั้งแต่ พ.ศ. 2488 - 2506

<http://www.amuletheritage.com/p-10.html>

ที่มา : สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา, <http://www.chachoengsao.go.th/> ,

วัดโสธรวรารามวรวิหาร, โปสต์ ค.ศ. 2016.

อบต.สนามจันทร์, <http://sanumjun.go.th/> , วัดโสธรวรารามวรวิหาร.

Sawasdee-Padriew, <http://www.sawasdee-padriew.com/> ,

วัดโสธรวรารามวรวิหาร.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, <https://th.wikipedia.org/wiki/> ,

วัดโสธรวรารามวรวิหาร, โปสต์แก้ไขล่าสุด 15 มีนาคม พ.ศ. 2565.

Google, <https://www.google.com/maps/> , ภาพ วัดโสธรวรารามวรวิหาร.

amuletheritage.com